

Velkomsttale til Årets Bedste Bogarbejde 2016 i Dronningesalen på Det Kongelige Bibliotek d. 16. juni 2016.

Kære medlemmer, kære gæster, kære prismodtagere, mine damer og herrer.

I *Forening for Boghaandværks* 128. år er det mig igen en stor glæde – for 8. gang som landsformand - at byde velkommen i dag til præsentationen af *Årets Bedste Bogarbejde* med tilhørende katalog og uddeling af foreningens priser og hædersbevisninger. Det er 5. gang, denne begivenhed finder sted på *Det Kongelige Bibliotek*, der som Danmarks Nationalbibliotek og Bogmuseum med stor glæde igen er vært for en af foreningens hovedaktiviteter, både her i Dronningesalen og for udstillingen på Kirkebybroen. Forening for Boghaandværk er en af Danmarks ældste – og stadig eksisterende - fagligt-ideelle foreninger.

Det glæder mig igen at se, at så mange både medlemmer og gæster har taget imod vor indbydelse, der i år primært er sket pr. mail og via vor nye hjemmeside. For 3. år i træk sættes udstillingen af *Årets Bedste Bøger* ind til en større udstillingsramme, i år knyttet til temaet ”Bog og Passion” i anledning af, at vi udgiver en ny årgang af vort årsskrift *Bogvennen* under netop denne titel. Denne udstilling, der kun har kunnet lade sig realisere gennem omfattende personlig, teknisk og økonomisk støtte fra direktør *Peter Lassen*, *Montana Grid* og *Kulturstyrelsen* er i år designet af grafisk designer *Nete Banke* bistået af en stor indsats af frivillige fra foreningen og omfatter i år også under en helhedssynsvinkel selve udstilling af ÅBB.

Udvælgelseskomitéen for *Årets Bedste Bogarbejde* har også i år haft boghandler og antikvar *Christian Kaaber* som formand. Han er udpeget af Foreningens hovedbestyrelse, mens komitéen efter Foreningens vedtægters § 8 derudover er selvsupplerende. Den har i 2016 haft følgende sammensætning:

- Grafisk designer *Nete Banke*, indehaver af *Imperiet*
- Grafisk designer *Dorte Cappelen*
- Tekstforfatter *Pia Jønsson*, indehaver af *METAFOR*
- Grafisk designer *Maria Lundén*
- Adm. direktør *Anette Wad*, *DJØFs Forlag* og
- *Mads Brunsgaard*, chefsekretær i Det Kongelige Biblioteks direktionssekretariat har i år fungeret som sekretær for Komitéen.

I 2010 havde vi den fornøjelse at kunne genoptage en tradition, der blev praktiseret indtil 2004, med et udenlandsk gæstjurymedlem, nemlig tidligere rigsarkivar og rigsbibliotekar, fil. dr. *Tomas Lidman*, Sverige. Tomas Lidman deltager således for 7. gang og har også i år skrevet en *prolog* til årets

katalog, hvori han giver en stemningsrapport fra årets bedømmelse, der tydeligt bærer præg af den stigende optimisme, i og med årets udvalg af bøger er øget betragteligt i forhold til tidligere år, men prøver også at nedfælde nogle tendenser i, hvad der indsendes til bedømmelse, idet der er sket betydelige forskydninger imellem de forskellige kategorier i de senere år. Endelig drager Tomas Lidman nogle paralleller mellem hhv. den danske og den svenske bedømmelse af Årets Bedste Bogarbejde.

Foreningens hæderspriser er i aldersorden *Æresprisen*, der blev indstiftet i 1958, *F. Hendriksen-medaljen*, indstiftet i 1963, Foreningens *Diplomer*, indstiftet i 1980, *Den Danske Bogdesignpris* fra 2007, i 3 kategorier for hhv. *bøger for voksne*, *børnebøger* og for *håndindbundne bøger*, denne sidste dog først fra 2008. *De uddeles alle i år*. Opdaterede oversigter over samtlige modtagere af hæderspriserne findes som sædvanlig bagest i årets katalog og på Foreningens hjemmeside.

Der er i år blev indsendt 146 titler til bedømmelse, imod 122 sidste år, d.v.s. en stigning på ca. 20 % , en særdeles glædelig udvikling. Heraf er 28 – samme antal som sidste år - udvalgt og vises på årets udstilling, der også i det kommende år vil vandre land og rige rundt. De udvalgte bøger er som bekendt inddelt i en række kategorier, og komitéen udvælger ikke nødvendigvis bøger inden for alle kategorier, i år mangler således 5 kategorier, herunder kategorien e-bøger. Der er udvalgt 4 skønlitterære, 9 fag-, 4 foto- og kunstbøger, 2 kataloger, 4 børne- og ungdomsbøger, 2 bogomslag og 3 inden for kategorien ”øvrige bogtyper”. Komitéen har tilkendegivet, at de nu vil revidere og opdatere kategorierne, da nye er kommet til og andre er klar til udskiftning i denne sammenhæng.

Hvad skyldes denne stigning, der skal ses på baggrund af flere år fald i indsendelserne?

Synlighed og opmærksomhed er en del af forklaringen, som Komitéens formand Christian Kaaber konstaterer i sit forord til katalogen. Sidste års flotte udstilling *Udenomsværker* på Kirkebybroen på Det Kongelige Bibliotek blev set af mange tusinde besøgende i Den Sorte Diamant, både fra ind- og udland. I eftersommeren rykkede de udvalgte bøger til Mediemuseet i Odense, hvor unge designstuderende havde skabt et fantastisk miljø af læsemøbler, så man kunne fordybe sig i bøgerne både siddende, klatrende og liggende! Udstillingen af *Årets Bedste Bogarbejde 2015* nåede efter Odense, *Dokk1* i Århus, *Nordkraft-festivalen* i Ålborg og *Højer* i Sønderjylland også ud til så fjerne himmelstrøg som til *The Printing Museum* i Tokyo, hvor bøgerne vakte betydelig opsigt. Festen kulminerede med reprisen af årets udstilling på *BogForum* i november, hvor nye tusinder fik set bøger - og fik oplevet forbindelsen mellem udstillingens bøger og det mangfoldige bogmarked, der udfoldede sig i Bella Centret.

Derud over skal det nævnes, at *Årets Bedste Bogarbejde 2015* for første gang i flere år vakte interesse i pressen. Desuden har flere af foreningens medlemmer været særdeles opsøgende i deres lobbyarbejde for foreningen og bedømmelsen af *Årets Bedste Bogarbejde* på *BogForum* tilbage i november måned. Komitéen har bl.a. konstateret, at der er flere små og mellemstore forlag, der har

indsendt bøger til bedømmelse i år, og som ikke har været med tidligere. Vi håber, udviklingen vil fortsætte både i år og fremadrettet, så Årets Bedste Bogarbejde får den opmærksomhed, det fortjener, og udvalget af bøger bliver endnu større.

Håndindbundne bøger

For 11. år i træk indgår håndindbundne bøger endvidere som en selvstændig kategori under *Årets Bedste Bogarbejde*, der bedømmes af den særlige *Komité for Håndindbundne Bøger*. Formålet er at vise landets bedste bogbind fra det pågældende år og hermed bidrage til en faglig dialog til styrkelse af kvalitet og udtrykskraft blandt danske bogbindere, samtidig med at der - naturligvis - skabes opmærksomhed omkring bogbindet som kunsthåndværk. Uden bestillinger, ingen bogbindere!

Fra og med i år har komitéen foretaget en væsentlig opstramning af vilkårene gennem nye retningslinjer for indsendelse og bedømmelse. En bogbinder må eksempelvis gerne indsende flere bind til bedømmelse, men en bog, der vælges til indbinding, skal være udgivet inden for de seneste fem år. De indsendte værker bedømmes anonymt, og komitémedlemmerne må ikke have set de indsendte arbejder tidligere. Kredsen af danske bogbindere er desværre begrænset, og det er derfor altid en udfordring at holde komitéen fuldstændig neutral, samtidig med, at de enkelte medlemmer er fortrolige med, hvad der rører sig i faget. Det vigtigste aspekt ved de nye retningslinjer er betoningen af, at komitéen ønsker at bedømme værker, der hele vejen igennem afspejler nutiden. Som noget helt nyt har komitéen valgt, at begrebet "håndindbundne bøger" også omfatter bogobjekter og book art. Det er ofte i eksperimenterne, de første ansatser til en senere bredere fornyelse viser sig.

Komitéen for Håndindbundne Bøger har i år undergået en betydelig medlemsfornyelse - to er gået af og tre nye er kommet til - og den har kunnet glæde sig over, at der var indkommet flere bogbind end sidste år, også bogbind, der udfordrer forestillingerne om, hvordan en indbinding kan udformes. Der indkom i alt 13 håndindbundne bøger imod 11 sidste år, hvoraf 6 er udvalgt til udstillingen på *Kirkebybroen*.

Komitéen består til dels af meget rutinerede bogbindere, og selvfølgelig gættes der undervejs i bedømmelsen på, hvem der mon er ophav til de forskellige indsendte værker. Af samme grund var det en stor tilfredsstillelse for alle parter, at modtageren af *Den Danske Bogdesignpris* til alles overraskelse viste sig at være en af fagets yngste udøvere.

Komitéens formand er fortsat *Christian Kaaber*, og har derudover bestået af

- Arkitekt *Ole Larsen*,
- Bogbinder *Mogens Dickow Lund*,
- Grafisk designer *Maria Lundén*,
- Fhv. ledende bogbinder *Ernst Rasmussen* og

- Bogbinder *Per Svendsen*.

Jeg vil i øvrigt nævne, at *Det Kongelige Bibliotek* som *Danmarks Bogmuseum* har købt vinderbindene fra de foregående år, og at *Professor, dr. phil. Carl Roos' Mindelegat til fordel for Det Kongelige Bibliotek* igen i år ikke bare sponsorerer deltagergebyrerne, men også et kontant beløb til vinderen af *Den Danske Bogdesignpris* for årets bedste bogbind.

Tak!

Jeg skal i dag fra denne talerstol rette en hjertelig tak til alle, der har lagt et meget betydeligt arbejde i, hvad vi præsenterer i dag, især til *Michael Jensen*, der i år har designet og tilrettelagt katalogårbogen *Årets Bedste Bogarbejde*, som i sit nye og stilskabende format fremtræder overordentlig smukt og nytænkende i form og funktion, men måske også netop af disse grunde også vil skabe debat, videre til fotograf *Kurt Rodahl Hoppe* for de fremragende fotos, til *Narayana Press* i Gylling for hhv. repro, trykning og indbinding og til komitéens formand *Christian Kaaber* og foreningens sekretær *Mads Brunsgaard* for redaktionen.

Det er mig igen en stor glæde at kunne rette en stor tak for økonomisk støtte til udgivelsen af katalogen til *Grakom* (tidligere *Grafisk Arbejdsgiverforening*) og til *Narayana Press* for at have doneret plakater og diplomer, ligesom vi naturligvis er glade for, at udstillingen i de kommende 7 uger frem til begyndelsen af august kan ses her på Det Kongelige Bibliotek, førend den som sædvanlig drager land og rige rundt.

Endvidere skal jeg takke alle fra Komitéerne og Foreningen, der som udstillingshold i år har arrangeret udstillingen. Det er faktisk flere end tidligere og repræsenterer en aktivering af medlemmer af foreningen, som vi i hovedbestyrelsen glæder os over.

Udstillingen af årets udvalgte bøger har *Bettina Kjærulff-Schmidt* og *Ida Balslev-Olesen*, og de håndindbundne bøger har bogbinderne *Hanna Munch Christensen* og *Ernst Rasmussen* stået for. *Sonny Ankjær Sahl* har bestået kuratoren ved udstillingsopbygningen. Dertil kommer en række medarbejdere i Det Kongelige Biblioteks Bevarings-, Drifts-, IT-, og Kulturafdelinger bidraget til planlægning og ydet praktisk bistand, nemlig *Helle Brünnich Pedersen*, *Niels Danielsen*, *Hanna Munch Christensen*, *Leo Poulsen*, *Anne Louise Nygaard Westtoft*, *Mette Ørnstrup* og *Christina Back*. Endvidere tak til Det Kongelige Biblioteks pressemedarbejdere *Jytte Kjærgaard Petersen* og *Anders Rou Jensen* for hjælp med pressemeddelelsen. Jeg kan sige, at her i dag imellem kl. 14 og 15 har der været et direkte, længere indslag i DRs program *P1 Eftermiddag* med komitéen formand *Christian Kaaber*.

Udstillingen "Bog & Passion"

Som nævnt er udstillingen af de udvalgte bøger og bogbind i år fuldstændig integreret i en større udstilling med titlen ”*Bog & Passion*”, der ligesom sidste år breder sig ud over hele Kirkebybroen, der forbinder Diamanten med det gamle bygningskompleks henover Christians Brygge. Imod øst finder man *Årets Bedste Bogarbejde 2016*, imod vest *Bog & Passion*, der omhandler boglige ildsjæle og spiller sammen med foreningens lancering af den nyeste årgang af *Bogvennen* med denne titel.

Selv udstillingen som sådan er designet og kurateret af grafisk designer *Nete Banke* i tæt samarbejde med *Christian Kaaber*, der er redaktør af *Bogvennen*. Jeg synes, at den er blevet meget flot, og jeg vil udtrykke det håb, at den må blive set og bladret i af endnu flere end sidste år!

Forening for Boghaandværk vil både på egne og udstillingsgruppens vegne rette en rigtig varm tak til:

- direktør *Peter Lassen* og *GRID Montanagroup* for sponsorering af udstillingsplatformen, for at dele sin faglige og kunstneriske ekspertise og i det hele for gennem hele ide- og forberedelsesperioden personligt at støtte projektets gennemførelse;
- direktør *Jørgen Petersen* og hele det tekniske personale hos *Grid Montanagroup*, som har løst udfordringerne med transport og montering af udstillingsmaterialerne;
- og endelig til *Maria Louise Suhr* for at stille sit værk ”Flidspræmien” til rådighed for ”*Bog & Passion*”.

Tak til vore sponsorer

Ved denne festlige lejlighed er det mig særdeles magtpåliggende *sidst*, men ikke mindst at takke vore tre store sponsorer og støtter i foreningens arbejde gennem det forgangne år: *Bergiafonden*, der støtter vore publikationer, direktør *Peter Lassen* og *Montana Møbler*, der ud over den nye udstilling igen i det forgangne år har gjort det muligt for Forening for Boghaandværk for 6. gang at deltage i årets *Bogforum* i Bellacentret og fortsat vil støtte os til efteråret.

I år har vi for anden gang fået støtte fra *Statens Kunstfond* under Slots- og Kulturstyrelsen, idet vi har søgt om støtte til udstillingen i kategorien ”Kunsthåndværk- og designprojekter i Danmark”. Hjertelig tak også til Kunstfonden.

Om foreningen

Til sidst et par ord om foreningen: Alle har formentlig bemærket, at foreningen har skiftet hjemmeside i disse dage for eet år siden og nu har en meget moderne hjemmeside, hvis indhold både i bredden og dybden – bl.a. med billeder - er stærkt forøget i årets løb, ikke mindst takket være en stor indsats fra foreningens næstformand *Rikke Hansen*, sekretæren og et netværk af folk, der levere input. Vi har af økonomiske grunde derfor ikke i år – ud over et særnummer op til *Bogmessen* - udsendt *fysiske* numre af *Nyt fra Bogvenner*, men alle de hidtidige er

retrodigitaliserede og kan findes der. Vi er naturligvis også på facebook, som styres af *Malene Hald*.

Vi har i slutningen af 2015 udsendt årgang 2014-15 af *Bogvennen* med titlen *Den digitale bog – fra papir til pixels* redigeret af Pia Jønsson og Christian Kaaber, og i dag præsenterer vi lettere forsinket årgang 2010 med titlen *Bog og Passion*, som I allerede har hørt. Medlemmer kan imod behørig registrering og afkrydsning hos sekretæren medtage deres eksemplar. Vi vil meget gerne spare porto, der i dag koster lige så meget som at trykke bogen. Ikke-medlemmer vil jeg endvidere meget stærkt opfordre til at melde sig ind i foreningen og dermed deltage i vore aktiviteter (se hjemmesiden) og støtte vort formål og arbejde. Så vil man også modtage årbogen!

Så kære medlemmer, gæster og prismodtagere!

Hjertelig velkommen og rigtig god fornøjelse de næste par timer. Jeg giver nu ordet videre til formanden for *Komitéen for Årets Bedste Bogarbejde*, boghandler og antikvar *Christian Kaaber*.

Erland Kolding Nielsen, Landsformand